

Statistik om Stockholm

Inkomster i Stockholm 2013

Årsrapport

FÖRORD

I denna rapport redovisas inkomsttagarna och deras inkomster i Stockholms kommun 2013 efter sektor, näringsgren och kön. Vidare presenteras familjeinkomsterna i staden 2013 samt inkomstutvecklingen för perioden 2000-2013. Inkomstläget i de olika stadsdelsområdena och stadsdelarna beskrivs också, bland annat med hjälp av kartor. Den långa eftersläpningen i statistiken beror på att grundmaterialet hämtas ur taxeringsuppgifter som Statistiska centralbyrån (SCB) får från Skatteverket.

Denna rapport ingår i rapportserien Statistik om Stockholm. Rapporten är utarbetad av Eva Andersson, Sweco Strategy AB, på uppdrag av Stadsledningskontoret, Stockholms stad. Kartorna är framtagna av Åsa Wennblom.

Mer information om inkomster i Stockholm finns på hemsidan:
www.statistikomstockholm.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD.....	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
SAMMANFATTNING	3
INKOMST FÖR INDIVIDER	4
Inkomstutvecklingen i staden.....	4
Inkomstspridningen i staden	5
Medelinkomst efter sektor.....	5
Medelinkomst efter bransch.....	8
INKOMST FÖR HUSHÅLL.....	11
Stadens familjer	11
Disponibel inkomst i staden 2013	11
Utveckling av disponibel familjeinkomst för olika familjetyper.....	12
Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	15
INKOMSTER I STOCKHOLMS OLIKA OMRÅDEN.....	17
APPENDIX 1 – KÄLLOR OCH DEFINITIONER	22

SAMMANFATTNING

Medelinkomsten bland förvärvsarbetande i Stockholm var 381 100 kr år 2013. Sedan år 2000 har de förvärvsarbetande i Stockholm under de flesta år upplevt en positiv realinkomstutveckling, med undantag för åren 2002, 2003 och 2011 då reallönerna minskade i Stockholm. Under 2013 var reallöneökningen 2,2 procent.

Inkomstskillnaderna i staden har ökat under de senaste tjugo åren. Gini-koefficienten, som är ett mått på inkomstspridning, ökade med 14,4 procent mellan 1991 och 2000. Mellan år 2000, och 2013 har Gini-koefficienten ökat med 1,8 procent till 0,42.

Mellan år 2000 och 2013 har kvinnor haft en bättre relativ löneutveckling än män. Kvinnornas löner ökade under perioden med 51,9 procent jämfört med männens 40,4 procent. Med hänsyn tagen till KPI (konsumentprisindex) har reallöneökningen för kvinnor varit 26,2 procent och 16,6 procent för männen. Under 2013 ökade reallönerna för männen med 2,1 procent och för kvinnorna med 2,5 procent.

År 2013 var medellönen högst inom statlig sektor, 413 600 kr, följt av företagssektorn med 402 900 kr. Lägst var medellönen inom den kommunala sektorn, 333 000 kr. Inom alla tre sektorerna är medelinkomsten högre för män än för kvinnor. Inom alla sektorer hade utlandsfödda en lägre medelinkomst än snittet för Stockholm.

Medelinkomsten skiljer sig också mycket åt mellan olika branscher. Medelinkomsten är högst inom finansiell verksamhet, 634 900 kr, följt av vatten, värme och renhållning, 511 700 kr, och tillverkning, 493 600 kr. Lägst är medelinkomsten inom hotell och restaurang, 229 400 kr. Den grupp som haft störst procentuell löneökning mellan år 2012 och 2013 är män inom jordbrukssektorn, 6,9 procent. Uppgifterna bör dock tolkas med försiktighet då det är en bransch som sysselsätter få i Stockholmsregionen. Bland kvinnorna var det de förvärvsarbetande inom värme, vatten renhållning som haft den starkaste löneutvecklingen, 5,0 procent.

Högst *disponibel inkomst* hade gifta/sammanboende utan barn i åldrarna 20-64 år med en disponibel inkomst på 751 600 kr. Lägst disponibel inkomst, 250 800 kr, hade ensamstående kvinnor över 65 år. Den disponibla medelinkomsten under 2013 ökade mest för ensamstående män över 65 år, 5,8 procent.

Disponibel inkomst *per konsumtionsenhet* är en indikator på en familjs ekonomiska standard. Fördelen med konsumtionsenheter är att det möjliggör bättre jämförelser av levnadsstandarden mellan olika geografiska områden eftersom måttet tar hänsyn till hushållsstorlek. Högst disponibel inkomst per konsumtionsenhet var det i Inre staden, med 341 500 kr år 2013. Den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet i Västerort och Söderort var 242 300 kr respektive 239 500 kr.

Stockholm har 14 stadsdelsområden. Den högsta medelinkomsten per invånare över 20 år hade Norrmalms stadsdelsområde med 400 500 kronor, tätt följt av Östermalm med 397 500 kronor. Rinkeby-Kista hade 2013 den lägsta medelinkomsten, 192 500 kronor följt av Skärholmen med 204 300 kronor.

Männen hade en högre sammanräknad förvärvsinkomst än kvinnorna i samtliga stadsdelsområden. Störst skillnad uppvisar Östermalms stadsdelsområde där männen hade en sammanräknad förvärvsinkomst som var drygt 55 procent högre än kvinnornas. Skillnaden var minst i Skarpnäck, där männen hade en sammanräknad förvärvsinkomst som var knappt 18 procent högre än kvinnornas.

INKOMST FÖR INDIVIDER

Detta kapitel inleds med en presentation av inkomstutvecklingen i staden totalt, samt uppdelat efter kön. Därefter beskrivs inkomstspridningen i staden kort. Inkomsterna presenteras också uppdelat efter sektor och bransch.

Inkomstutvecklingen i staden

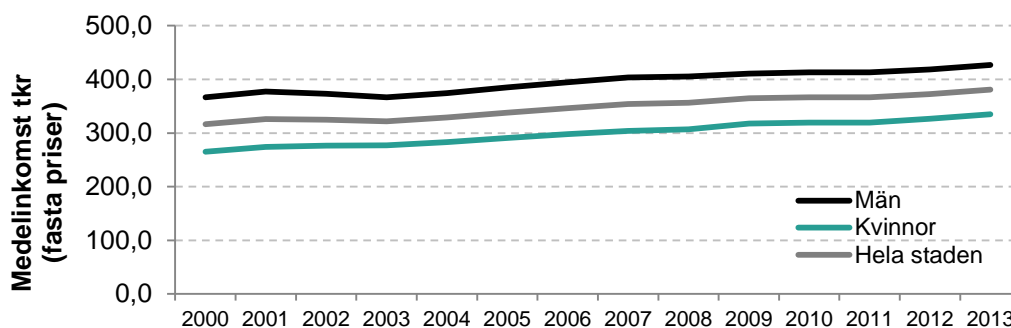
Medelinkomsten bland förvärvsarbetande i Stockholm var 381 100 kr år 2013. Sedan år 2000 har de förvärvsarbetande i Stockholm under de flesta år upplevt en positiv realinkomstutveckling, med undantag för åren 2002, 2003 och 2011 då reallönerna minskade i Stockholm. År 2002 och 2011 var dock reallönesänkningarna marginella. År 2013 var reallöneökningen 2,2 procent, se Figur 1.

Det totala antalet förvärvsarbetande boende i Stockholms stad under inkomståret 2013 var 243 811 kvinnor och 246 271 män. Annorlunda uttryckt var 49,7 procent av de förvärvsarbetande i staden kvinnor och 50,3 procent var män. Männens fick dock 56,3 procent av den sammanlagda förvärvsinkomsten och resterande 43,7 procent fick kvinnorna. Männens medelinkomst var således högre än kvinnornas.

Mellan år 2000 och 2013 har kvinnorna haft en bättre löneutveckling än männen. Kvinnornas löner ökade under perioden med 51,9 procent jämfört med männens 40,4 procent. Med hänsyn tagen till KPI¹ har reallöneökningen för kvinnor varit 26,2 procent och 16,6 procent för männen. En förklaring till kvinnornas högre löneutveckling kan vara att kvinnor i högre utsträckning arbetar inom offentlig sektor vilken inte är lika känslig för konjunkturedgångar. Männens påverkades i högre grad än kvinnorna vid konjunkturedgången 2001-2003. Under 2008, som också präglades av ekonomisk nedgång i och med finanskrisen, var trenden inte lika tydlig. Under 2013 ökade reallönerna för männen med 2,1 procent och för kvinnorna med 2,5 procent.

I relativa tal har kvinnor alltså haft en bättre löneutveckling. I absoluta tal var dock skillnaden i medelinkomst under år 2000 omkring 84 000 kronor till männens fördel jämfört med drygt 92 400 kronor år 2013. Räknat i kronor var alltså inkomstskillnaden större år 2013 jämfört med år 2000. År 2013 var medelinkomsten för kvinnor 334 700 kr och för män 427 100 kr. Inkomstutvecklingen över tid åskådliggörs i Figur 1 nedan.

Figur 1 inkomstutvecklingen i Stockholm efter kön justerat efter 2013 års prisnivå

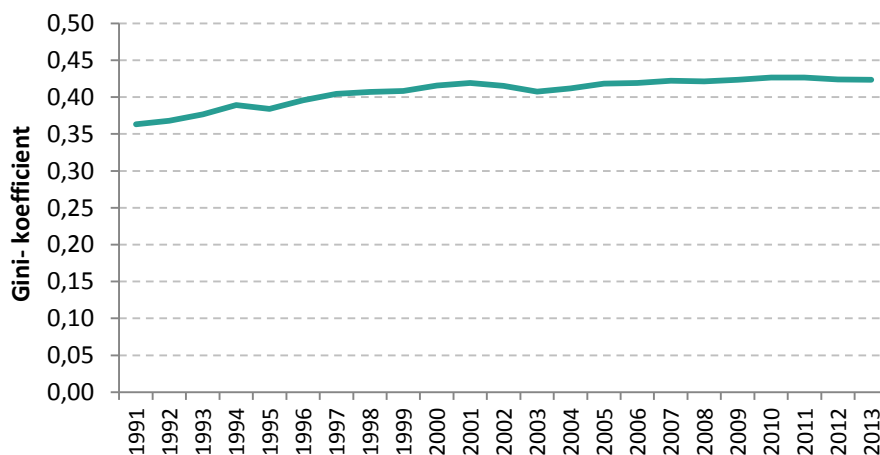
¹ Det innebär att medelinkomsten för varje år justerats med inflationen, baserat på konsumentprisindex (KPI), för att göra inkomstutvecklingen jämförbar över tid.

Inkomstspridningen i staden

Medelinkomsten beskriver inkomstutvecklingen i staden, men säger inget om inkomstspridningen. Medelinkomsten ger med andra ord ingen information om det finns stora skillnader i de förvärvsarbetandes löner eller om inkomstfördelningen är relativt jämn. För att få en uppfattning om inkomstspridningen används ett mått som kallas Gini-koefficienten. Det mäter inkomstfördelningen över hela inkomstskalan. Gini-koefficienten kan anta ett värde mellan noll och ett. Ett högt värde innebär stor ojämlikhet och ett lågt det motsatta.

År 2013 var Gini-koefficienten för sammanräknad förvärvsinkomst bland befolkningen 20 år och äldre 0,42 i Stockholm, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Gini-koefficienten har ökat sedan 1991, då den var 0,36. Ojämlikheten vad gäller inkomster har följaktligen ökat bland befolkningen i staden, se Figur 2. Gini-koefficienten ökade med 14,4 procent mellan 1991 och 2000. Mellan år 2000 och 2013 har Gini-koefficienten ökat med 1,8 procent.

Figur 2 Utvecklingen av Gini-koefficienten för sammanräknad förvärvsinkomst, befolkningen 20- år och äldre för Stockholm

Exakt motsvarande mått för Gini-koefficienten finns inte tillgänglig för en jämförelse med riket och länet. För att kunna jämföra Stockholms Gini-koefficient med riket och länet får man istället använda sig av SCB:s mått. Detta skiljer sig något från det ovan presenterade då det avser personer folkbokförda i Sverige både 2013-01-01 och 2013-12-31. Ovan tidsserie avser befolkningen i slutet av varje år. Enligt SCB var Gini-koefficienten 2013 för Stockholm 0,41, alltså 0,01 enheter lägre än ovan använda mått. Enligt SCB:s beräkning av Gini-koefficienten är inkomstspridning oförändrad jämfört med år 2012. Gini-koefficienten för länet var 0,40 och för riket 0,36. Med andra ord var inkomstspridningen större i Stockholm än i både länet och riket.

Medelinkomst efter sektor

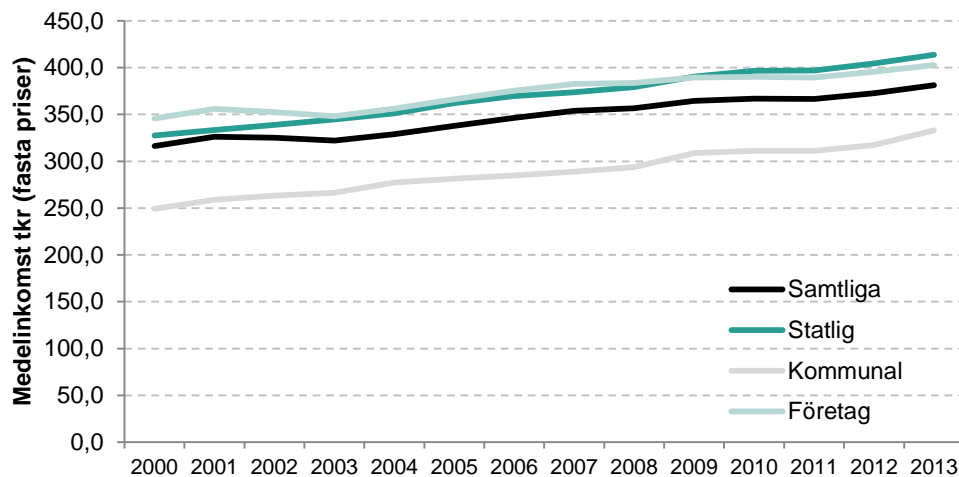
I Figur 3 nedan presenteras inkomstutvecklingen för olika samhällssektorer mellan åren 2000 och 2013 i fasta priser. Medelinkomsten inom både företagssektorn och statlig sektor har, förutom några år i början av 2000-talet, legat mycket lika. Under 2009 passerade medellönen inom statlig sektor för första gången under mätperioden medellönen inom företagssektorn. Den kommunala sektorn har följt samma utveckling som de två andra sektorerna men på en lägre nivå. Skillnaderna i lönenivå mellan de olika sektorerna beror i stor utsträckning på vilka yrkesgrupper som dominerar inom de olika sektorerna. Kommunsektorn utgörs i större

utsträckning än de andra sektorerna av traditionella låglöneyrken såsom exempelvis vård och omsorg. De som arbetar inom statlig sektor på exempelvis myndigheter och departement tillhör i större utsträckning yrkesgrupper med krav på högskoleutbildning, exempelvis ekonomer och jurister. Även inom företagssektorn finns det i större utsträckning än inom den kommunala sektorn krav på högskoleutbildning.

Mätt i löpande priser hade den kommunala sektorn år 2013 den högsta ökningen av medelinkomsten med 4,9 procent. Inom statlig sektor var ökningen 2,3 procent och inom företagssektorn 1,8 procent. Även om man mäter i fasta priser hade anställda inom alla sektorer en reallöneökning.

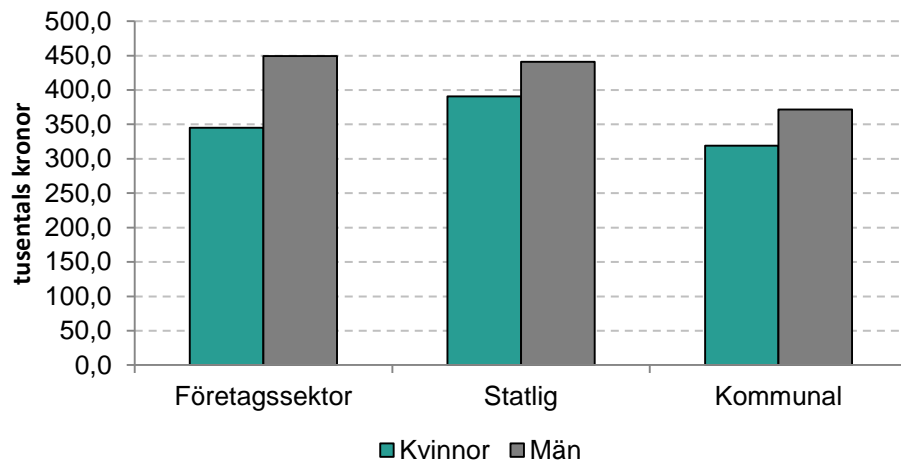
År 2013 var medellönen inom statlig sektor 413 600 kr och inom företagssektorn 402 900 kr. Inom den kommunala sektorn var medellönen 333 000 kr, se Figur 3. Medellönen inom företagssektorn och statlig sektor var 21,0 procent respektive 24,2 procent högre än inom kommunal sektor.

Figur 3 Utveckling av medelinkomst efter sektor 2000-2013, justerat efter 2013 års prinsnivå

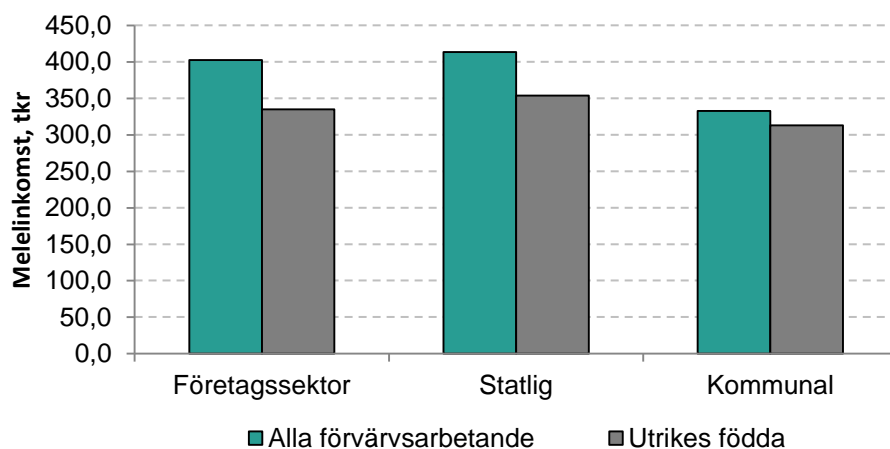
Inom alla tre sektorerna är medelinkomsten högre för män än för kvinnor år 2013, se Figur 4. Störst skillnad mellan kvinnor och män är det inom företagssektorn där män i genomsnitt har 30,2 procent högre inkomst. Inom kommunal sektor är motsvarande skillnad 16,6 procent och inom statlig 12,9 procent.

Figur 4 Medelinkomst efter sektorer och kön 2013

Utlandsfödda hade en lägre medelinkomst än snittet inom samtliga tre sektorer i Stockholm, se Figur 5. Störst skillnad var det inom företagssektorn där utlandsfödda hade 16,9 procent lägre inkomst jämfört med hela sektorns medelinkomst. Skillnaden var minst inom den kommunala sektorn, 6,0 procent.

Figur 5 Medelinkomst efter sektor och bakgrund 2013

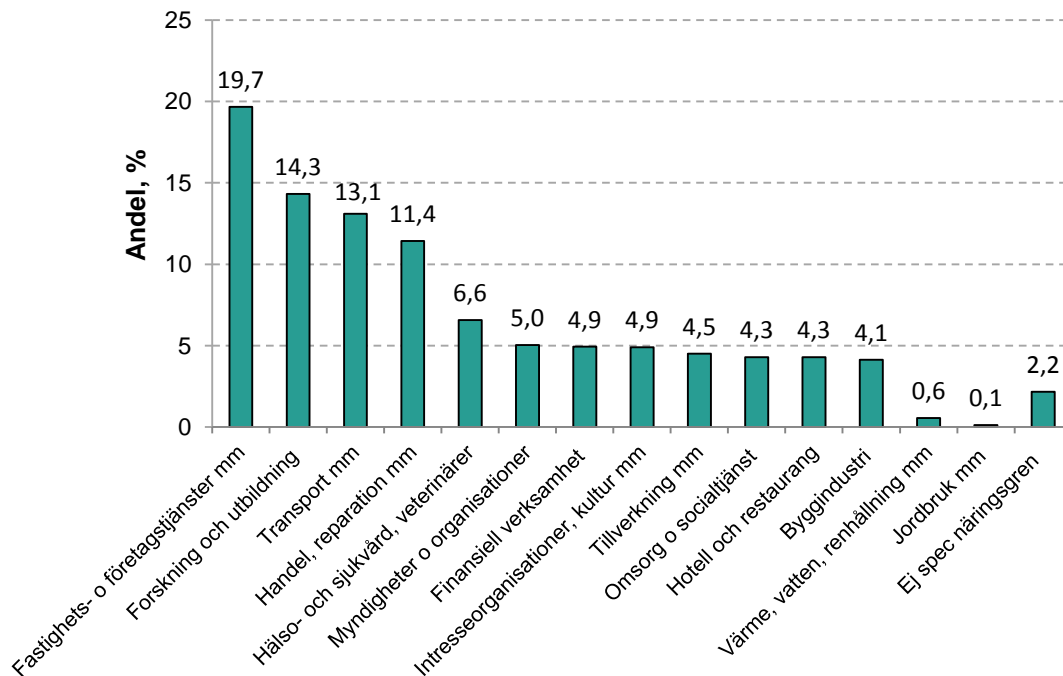

Medelinkomst efter bransch

Vid beskrivning av förändring av medelinkomsten inom olika branscher i Stockholm underlättar det att veta hur stor andel av de förvärvsarbetande som ingår i varje bransch. Detta gäller särskilt de små branscherna där extremvärden kan påverka medelvärdet mycket från ett år till ett annat.

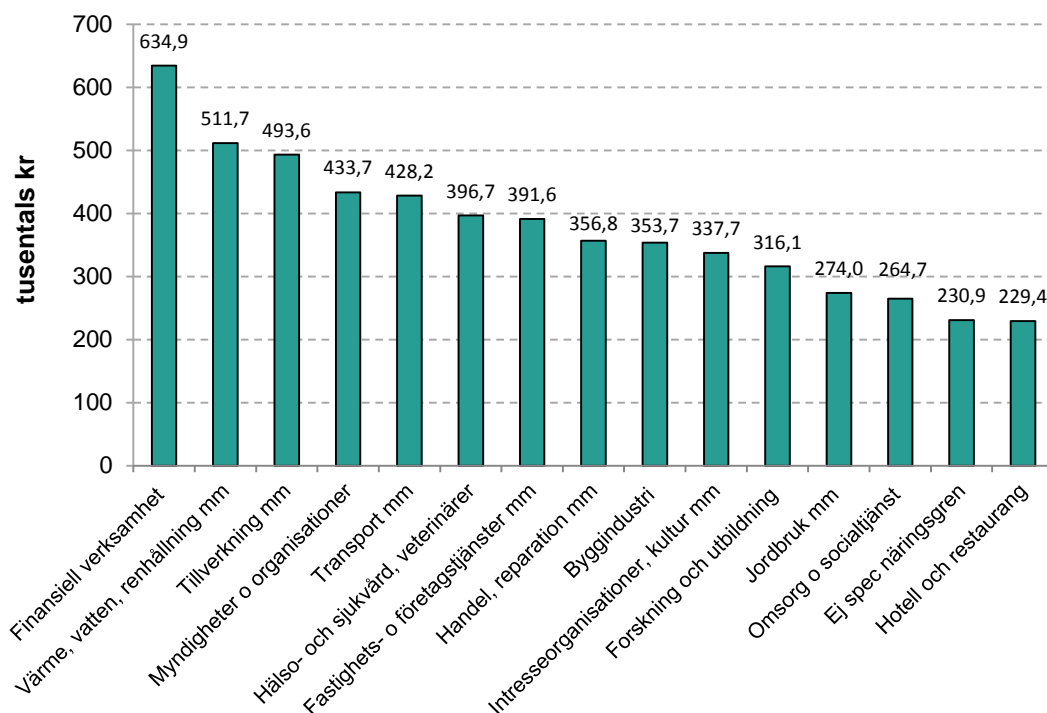
Den bransch inom vilken de flesta arbetar i Stockholm är fastighets- och företagstjänster (med betoning på företagstjänster). Den utgör nästan en femtedel av de förvärvsarbetande i Stockholm, se Figur 6. Därefter följer forskning och utbildning samt transport. De två branscher som är minst i Stockholm är värme, vatten och renhållning samt jordbruk. Dessa två branscher sysselsätter tillsammans mindre än 1 procent av Stockholms förvärvsarbetande befolkning.

Figur 6 Andel förvärvsarbetande per bransch 2013

Medelinkomsten skiljer sig mycket åt beroende på vilken bransch det rör sig om, se Figur 7. Medelinkomsten är högst inom finansiell verksamhet, 634 900 kr, följt av vatten, värme och renhållning, 511 700 kr, och tillverkning, 493 600 kr. Lägst är medelinkomsten inom hotell och restaurang, 229 400 kr.

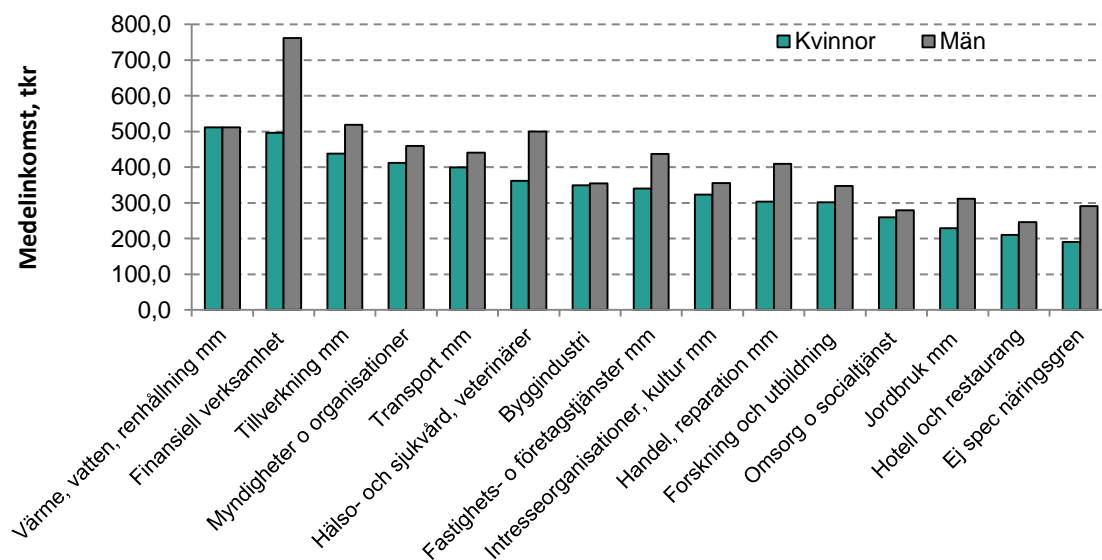
Figur 7 Medelinkomst (sammanräknad förvärvsinkomst) efter bransch, 2013

Anm. SNI 2007, grov nivå

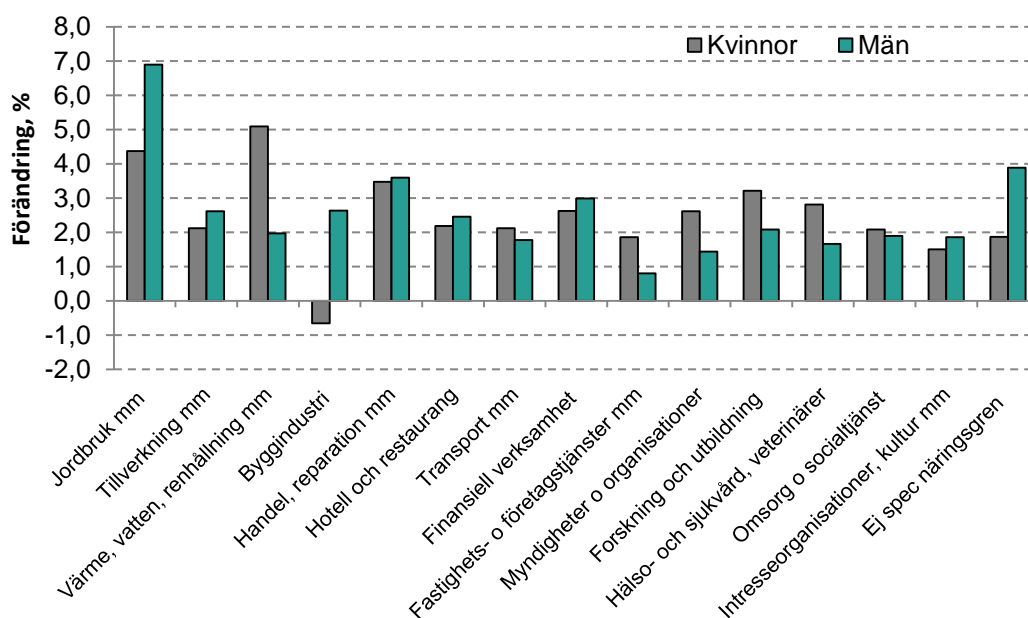
Inom branscherna finns det vissa skillnader i inkomst mellan kvinnor och män, se Figur 8. Den bransch där löneskillnaderna är störst mellan kvinnor och män är finansiell verksamhet. Där tjänar män i snitt 53,5 procent mer än kvinnor. Skillnaderna är också stora inom hälsa- och sjukvård, 38,2 procent. Minst skillnad lönemässigt är det inom värme, vatten renhållning där skillnaden i medelinkomsten är marginell, kvinnor tjänar i snitt 100 kronor mer än män.

Figur 8 Medelinkomst för kvinnor och män, uppdelat efter bransch, 2013

Den grupp som haft störst procentuell löneökning mellan år 2012 och 2013 är män inom jordbruk, se Figur 9. Medellönen inom denna grupp steg med 6,9 procent. Uppgifterna för jordbruksbranschen bör dock tolkas med försiktighet då det är en bransch som sysselsätter få i Stockholmsregionen. Sämst löneutveckling bland männen hade de som arbetade inom fastighets- och företagstjänster som endast ökade med 0,8 procent. Bland kvinnorna är det inom branschen värme, vatten, renhållning mm som har haft starkast löneutveckling med 5,0 procent mellan 2012 och 2013. För kvinnorna var det inom byggindustrin den sämsta löneutveckling återfanns, här var utvecklingen svagt negativ, -0,6 procent. Störst skillnad i löneutvecklingen mellan könen var det inom byggindustrin där männens genomsnittslön ökade med 3,3 procent mer än för kvinnorna och inom värme vatten, renhållning där kvinnornas genomsnittslön var 3,1 procent starkare än männens.

Figur 9 Procentuell förändring i inkomst mellan 2012-2013 uppdelat på kön och branschvis

INKOMST FÖR HUSHÅLL

I detta kapitel beskrivs inkomsterna för stadens familjer. Dels presenteras den disponibla medelinkomsten efter familjetyp, dels beskrivs disponibel inkomst per konsumtionsenhet.

Stadens familjer

Den i särklass största gruppen i Stockholm utgjordes 2013 av familjer i åldrarna 20-64 år utan barn, vilka var knappt 285 000. I gruppen ingår även familjer bestående av ensamstående utan barn. Familjer i åldrarna 20-64 år med hemmaboende barn var cirka 130 000 till antalet. De har sedan år 2001 varit fler än antalet familjer i pensionsålder, som år 2013 var omkring 107 000. Förhållandet mellan dessa tre familjetyper har hållit sig stabilt sedan 2001.

Tabell 1 Antal familjer i Stockholms stad 2013

Familjetyper	Antal
Familjer utan barn	284 673
Familjer med barn	130 432
65 - år	106 588

Under 2013 ökade antalet familjer utan barn med knappt 2 200 stycken. Mest ökade familjer med barn vilka blev knappt 3 100 fler under året. Antalet familjer över 65 år fortsatte att öka även under 2013. Ökningen mellan 2012 och 2013 för denna grupp var drygt 2 400 familjer.

Disponibel inkomst i staden 2013

För att få en bättre bild av de olika familjetypernas köpkraft och levnadsstandard är disponibel inkomst ofta ett bättre begrepp att titta på än sammanräknad förvärvsinkomst.

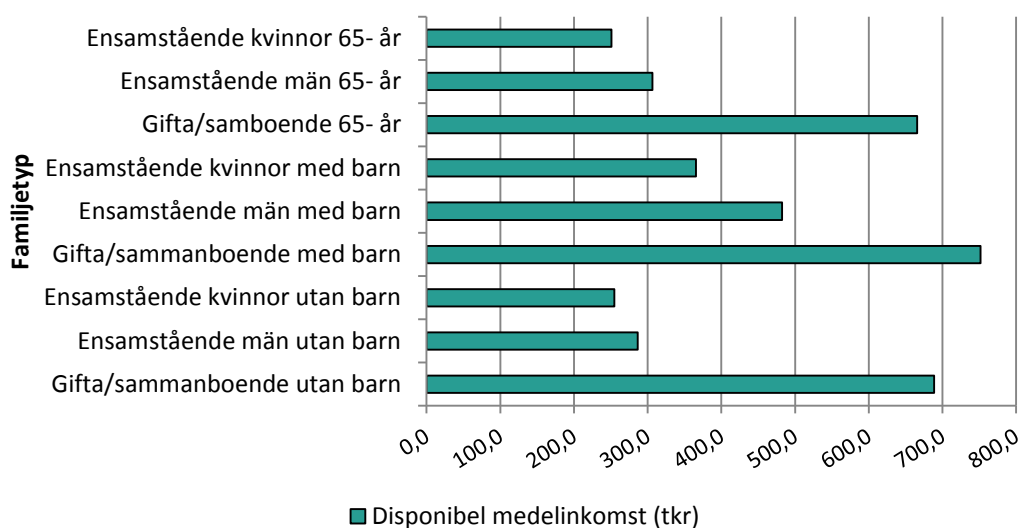
Disponibel inkomst är den summa som återstår för konsumtion och sparande sedan man från summa förvärvs- och kapitalinkomst dragit ifrån slutliga skatter och lagt till skattefria ersättningar och bidrag (till exempel ekonomiskt bistånd, bostadsbidrag, barnbidrag).

Förenklat kan relationen mellan förvärvsinkomst och disponibel inkomst uttryckas;

Förvärvs- och kapitalinkomst
- Skatter
+ Bidrag
<hr/>
Disponibel inkomst

Figur 10 på nästa sida visar medelvärden för de olika familjetypernas disponibla inkomst år 2013. Endast familjer med inkomst är medräknade. Högst disponibel inkomst hade gifta/sammanboende med barn i åldrarna 20-64 år med en disponibel inkomst på 751 600 kr. Lägst disponibel inkomst, 250 800 kr, hade ensamstående kvinnor över 65 år.

Figur 10 Disponibel medelinkomst 2013 för familjer med inkomst, Stockholms stad

Den disponibla medelinkomsten (löpande priser) under 2013 ökade mest för ensamstående män över 65 år. Denna grupp hade en ökning av den disponibla medelinkomsten på 5,8 procent. Grupperna med familjer över 65 år hade den största procentuella ökningen under året. För gifta/sammanboende över 65 år var ökningen 4,7 procent och för ensamstående kvinnor över 65 år var inkomstutvecklingen 4,5 procent.

Ensamstående män med barn var den grupp som hade svagast inkomstutveckling. Deras disponibla inkomst ökade med 0,9 procent. Ensamstående kvinnor med barn hade däremot en löneutveckling på 4,3 procent, och bland gifta/sammanboende med barn var motsvarande förändring 3,0 procent. Inkomstförändringen för ensamstående män med barn ska dock tolkas med viss försiktighet då gruppen är relativt liten, vilket kan leda till stora förändringar i medelinkomst från ett år till ett annat.

Gift/sammanboende utan barn hade under 2013 en löneutveckling på 2,1 procent. Ensamstående kvinnor utan barn hade en något starkare utveckling, 2,8 procent, medan ensamstående män utan barn hade en svagare utveckling 1,8 procent.

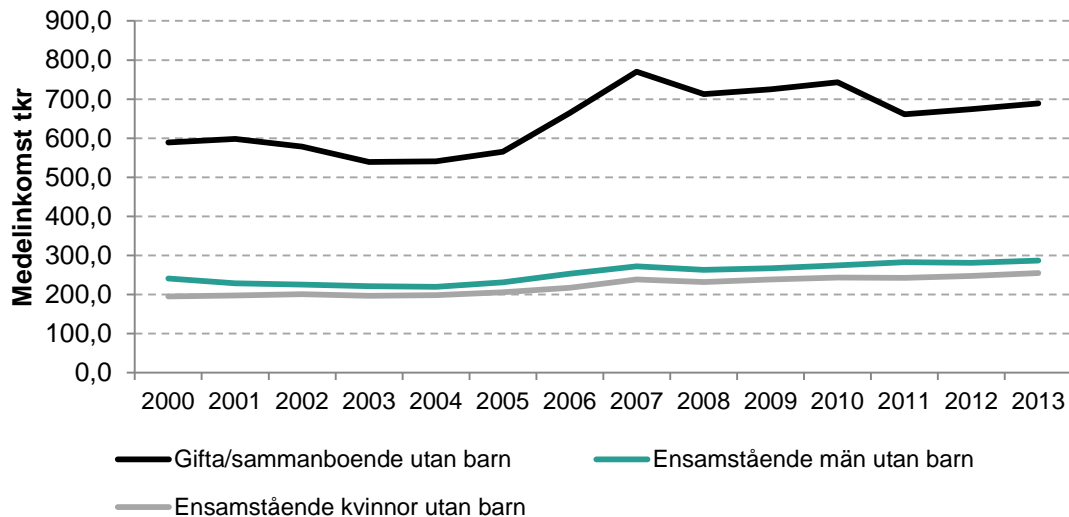
Utveckling av disponibel familjeinkomst för olika familjetyper

I följande tre diagram (11-13) visas den disponibla medelinkomstens utveckling under perioden 2000-2013 för olika familjetyper. Diagrammen redovisar inkomsterna i fasta priser vilket innebär att hänsyn tagits till inflationens utveckling för att spegla hur den reella förändringen i köpkraft sett ut sedan år 2000. Det första diagrammet visar familjer 20-64 år utan barn, det andra familjer 20-64 år med barn och det tredje diagrammet visar familjer över 65 år.

Under de första åren på 2000-talet var utvecklingen av den disponibla medelinkomsten (fasta priser, 2013 års prisnivå) svag och gruppen gifta/sammanboende utan barn hade en negativ utveckling. För gifta/sammanboende utan barn minskade medelinkomsten med hänsyn tagen till inflationen med knappt 10 procent mellan åren 2001 och 2003. Mellan 2004 och 2007 var utvecklingen av medelinkomsten positiv för samtliga grupper. År 2008 sjönk den disponibla inkomsten för alla grupper och mest för de gifta/sammanboende. Under 2009 och 2010 var inkomstutveckling återigen positiv för samtliga grupper. Mellan 2010 och 2011 minskade däremot den disponibla inkomsten för gifta/sammanboende utan barn. Även ensamstående kvinnor utan barn hade en marginell minskning av sin disponibla inkomst. Mellan 2011 och 2012 ökade den disponibla inkomsten för gifta sammanboende utan barn och ensamstående kvinnor utan barn. För ensamstående män minskade den disponibla inkomsten något. Samtliga grupper utan barn hade en positiv utveckling av den disponibla medelinkomsten mellan 2012 och 2013.

Sett över hela tidsperioden 2000-2013 har ensamstående kvinnor utan barn haft den starkaste inkomstutvecklingen reellt sett med en ökning på 30,5 procent. Ensamstående män utan barn har haft en inkomstutveckling på 18,8 procent. Den svagaste inkomstutvecklingen mellan åren 2000-2013 har gifta/sammanboende utan barn haft, 17,0 procent. Att denna grupp påvisar en svag inkomstutveckling beror i stor utsträckning på den negativa inkomstutvecklingen mellan 2010-2011. Om man istället studerar åren 2000-2010 så var gruppens inkomstutveckling 26,1 procent.

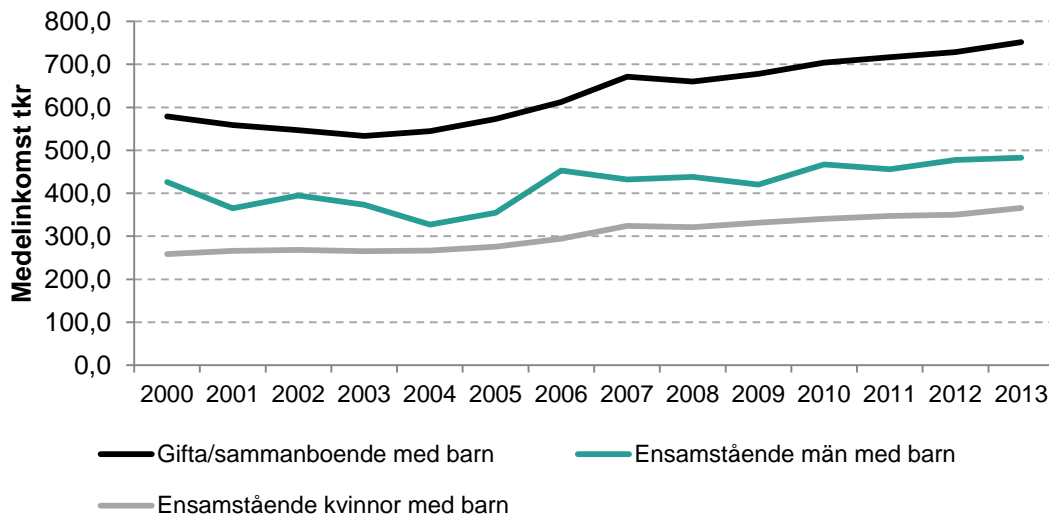
Figur 11 Förändring av disponibel inkomst för familjer 20-64 år utan barn. Medelvärden 2000-2013 för Stockholms stad justerat efter 2013 års prisnivå (KPI)

I ett längre perspektiv har ensamstående kvinnor med barn haft den bästa utvecklingen bland barnfamiljerna. Deras medelinkomst har ökat med 41,5 procent sedan 2000. Därefter följer gifta/sammanboende med barn med 29,9 procent. För ensamstående män med barn har den disponibla inkomsten varierat kraftigt. Detta beror till stor del på att gruppen är liten, vilket gör att så kallade extremvärden slår igenom vid medelvärdesberäkningar. Under hela perioden har gruppen haft en ökning av den disponibla inkomsten med 13,3 procent.

Under hela perioden 2000-2013 har gifta/sammanboende med barn och ensamstående kvinnor med barn haft en bättre utveckling än motsvarande grupper utan barn. För ensamstående män gäller det motsatta förhållandet, där har de utan barn haft en något starkare inkomstutveckling.

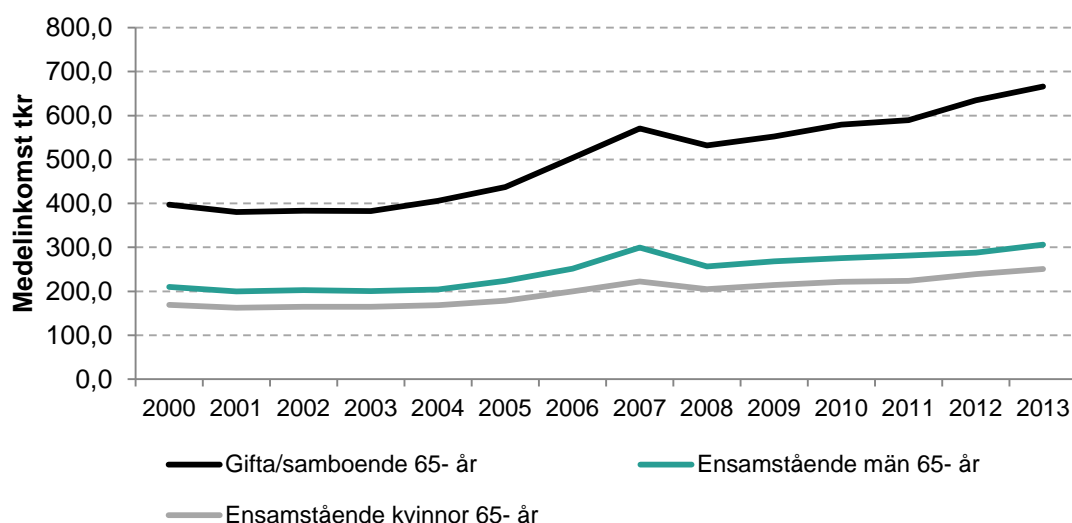
Figur 12 Förändring av disponibel inkomst för familjer 20-64 år med barn. Medelvärden 2000-2013 för Stockholms stad justerat efter 2013 års prisnivå (KPI)

Efter en realsänkning av den disponibla inkomsten för samtliga grupper av pensionärshushåll under 2008 har utvecklingen de senaste fem åren varit positiv. Under 2013 hade gruppen ensamstående män den största ökningen med 6,3 procent, följt av gifta/sammanboende 4,9 procent. För ensamstående kvinnor var motsvarande ökning 4,8 procent.

I ett längre perspektiv är det gruppen gifta/sammanboende som har haft den bästa utvecklingen bland hushållen över 65 år. Under perioden 2000-2013 har gruppen haft en reell ökning av den disponibla inkomsten på 67,7 procent. Motsvarande ökning för ensamstående kvinnor och män var 48,5 respektive 46,0 procent.

Figur 13 Förändring av disponibel inkomst för familjer 65- år. Medelvärden 2000-2013 för Stockholms stad, justerat efter 2013 års prisnivå

Det mönster som framträder är att utvecklingen av den disponibla medelinkomsten till stor del följer de konjunktursvängningar som Sverige har haft under analysperioden 2000-2013. Under högkonjunktur påverkas utvecklingen av den disponibla medelinkomsten positivt medan lågkonjunktur ger en omvänd effekt. Den disponibla inkomsten påverkas även i hög grad av förändring av beskattning såsom de jobbskatteavdrag som införts.

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet

Ett sätt att studera inkomstutvecklingen för stadens familjer är som ovan att använda sig av disponibel medelinkomst. Nackdelen med detta mått är att det inte tar hänsyn till familjens storlek och säger därför lite om familjens faktiska ekonomiska standard. Exempelvis ser levnadsstandarderna mycket olika ut för två familjer som har lika stor disponibel inkomst, men där den ena familjen består av två vuxna utan barn och den andra av två vuxna med fyra barn. Familjen utan barn har generellt mer pengar att röra sig med per person än den med barn. För att ta hänsyn till detta kan man istället använda sig av måttet inkomst per konsumtionsenhet.

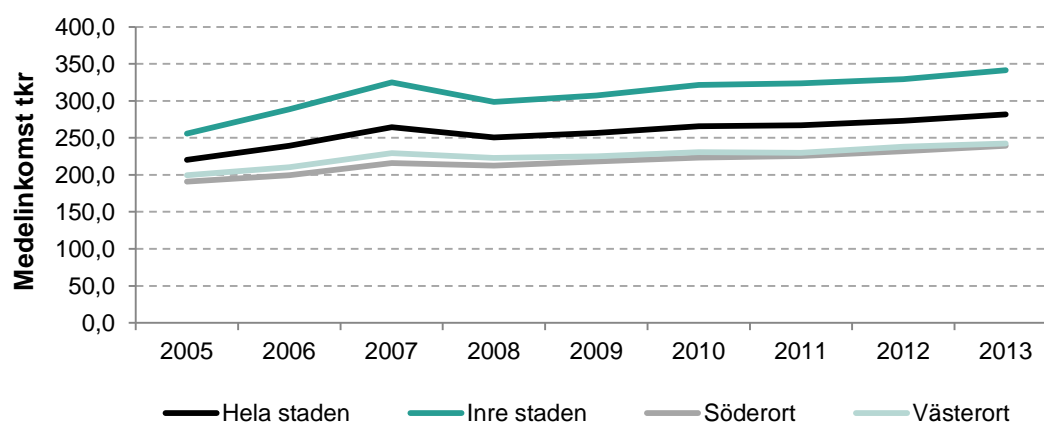
Disponibel inkomst per konsumtionsenhet är en indikator på en familjs ekonomiska standard. Inkomstmåttet beräknas för varje individ i hushållet genom att ta familjens totala disponibla inkomst delad med antalet konsumtionsenheter i hushållet. Antalet konsumtionsenheter i hushållet beräknas utifrån antalet personer i hushållet. Den första vuxna personen i ett hushåll beräknas som 1,00 konsumtionsenhet, och de övriga räknas var och en som lägre antal enligt en fastställd skala. Barn har också olika konsumtionsvikter beroende på hur många barn som finns i hushållet. Antalet personer i ett hushåll behöver alltså inte vara lika som antalet konsumtionsenheter hushållet utgörs av.

Fördelen med konsumtionsenheter är även att det möjliggör bättre jämförelser av levnadsstandarderna mellan olika geografiska områden eftersom måttet tar hänsyn till hushållsstorlek. Innerstaden, med sina små lägenheter torde husa fler singelhushåll än vad exempelvis villaområdena i Bromma gör, vilket beaktas genom användandet av disponibel inkomst per konsumtionsenhet.

Den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet har stigit i staden sedan år 2005, då den var omkring 220 000 kr (justerat efter 2013 års prisnivå), se Figur 14. Ökningen i staden motsvarar 28 procent, och år 2013 var den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet 281 800 kr. Högst disponibel inkomst per konsumtionsenhet återfinns i Inre staden, där den var 341 500 kr år 2013. Den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet i Västerort och Söderort är 242 300 kr respektive 239 500 kr.

Utvecklingen av disponibel inkomst per konsumtionsenhet följer samma mönster mellan 2005 och 2013 för de tre stadsområdena. Den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet steg mellan 2005 och 2007 i Inre staden, Söderort och Västerort för att sedan sjunka mellan 2007 och 2008. Sedan 2009 har den disponibla medelinkomsten ökat för alla tre stadsområden, med undantag för Västerort som mellan 2010 och 2011 hade en svag minskning. Mellan 2005 och 2013 har den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet ökat med 34 procent i Inre staden. Ökningen var mindre i Söderort, 25 procent, och minst i Västerort, 22 procent.

Figur 14 Inkomstutvecklingen för disponibel medelinkomst per konsumtionsenhet, år 2005-2013, justerat efter 2013 års prisnivå

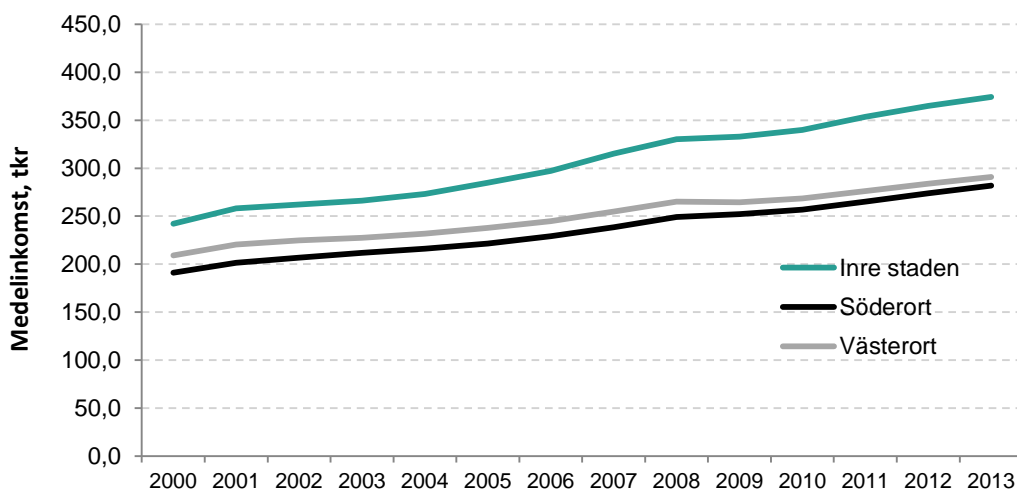

INKOMSTER I STOCKHOLMS OLIKA OMRÅDEN

Medelinkomsten för hela Stockholms stad, avseende sammanräknad förvärvsinkomst för befolkningen över 20 år, var 320 200 kronor år 2013. Medelinkomsten varierar dock mellan stadens områden.

Mellan 2000 och 2013 har medelinkomsten i Inre staden stigit mer än i Söder- och Västerort, 54,5 procents ökning jämfört med 47,4 respektive 39,2 procent. Mellan 2012 och 2013 ökade den sammanräknade förvärvsinkomsten i alla tre stadsområden. Störst var ökningen i Söderort, 2,8 procent, följt av en ökning med 2,5 procent i såväl Västerort som Inre staden. I Figur 15 presenteras inkomstutvecklingen i de tre stadsområdena mellan 2000 och 2013.

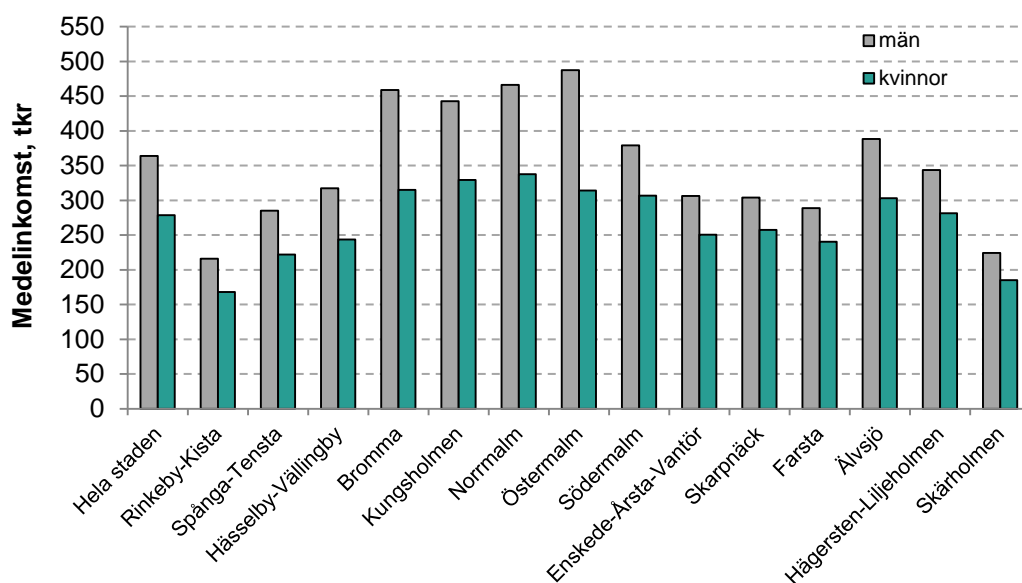
Figur 15 Inkomstutvecklingen per stadsområde 2000-2013

Stockholm har 14 stadsdelsområden. Den högsta medelinkomsten per invånare över 20 år hade Norrmalms stadsdelsområde med 400 500 kronor, följt av Östermalm med 397 500 kronor. 2013 hade Rinkeby-Kista den lägsta medelinkomsten, 192 500 kronor följt av Skärholmen med 204 300 kronor.

Männen hade en högre sammanräknad förvärvsinkomst än kvinnorna i samtliga stadsdelsområden. Störst skillnad uppvisar Östermalms stadsdelsområde där männen hade en sammanräknad förvärvsinkomst som var omkring 55 procent högre än kvinnornas. Skillnaden var minst i Skarpnäck, där männen hade en sammanräknad förvärvsinkomst som var drygt 18 procent högre än kvinnornas. Figur 16 på nästa sida visar männens och kvinnornas sammanräknade förvärvsinkomst per stadsdelsområde.

Figur 16 Medelinkomsten för män och kvinnor per stadsdelsområde 2013

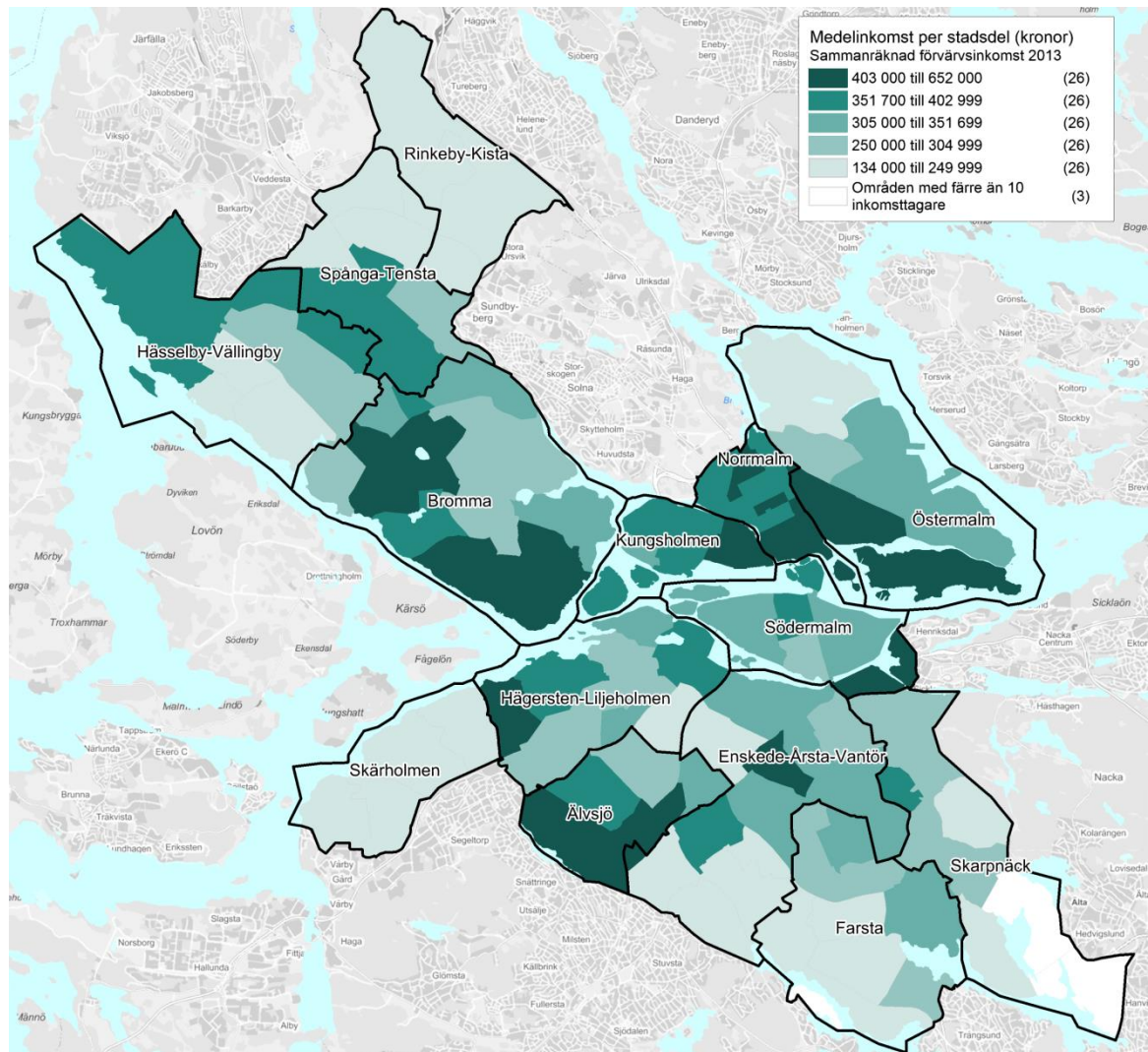

I Stockholm finns 133 stadsdelar. I Karta 1 på nästa sida åskådliggörs inkomstfördelningen i staden på stadsdelsnivå. På grund av sekretesskäl presenteras inte medelinkomsten i de stadsdelar med färre än tio inkomsttagare. År 2013 fanns det tre stadsdelar i Stockholm med ett invånarantal lägre än tio. Dessa stadsdelar utgörs nästan uteslutande av arbetsplatsområden eller naturområden.

Av kartan framgår, att stadsdelarna med högst medelinkomst till viss del är spridda över staden. Många återfinns i stadens centrala delar på Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen. En stor del av stadsdelarna med den högsta medelinkomsten ligger en bit ut från stadens centrum och har karaktären av villaområden som Ålsten, Södra Ängby och Höglandet i Bromma.

Från kartan går det även att se att större delen av stadsdelarna med de lägsta medelinkomsterna med några undantag ligger i den Yttre staden. Ett undantag är Universitetet som ligger på Östermalm i den Inre staden.

Karta 1: Medelinkomsten (sammanräknad förvärvsinkomst) per stadsdel 2013, bland befolkningen 20 år och äldre

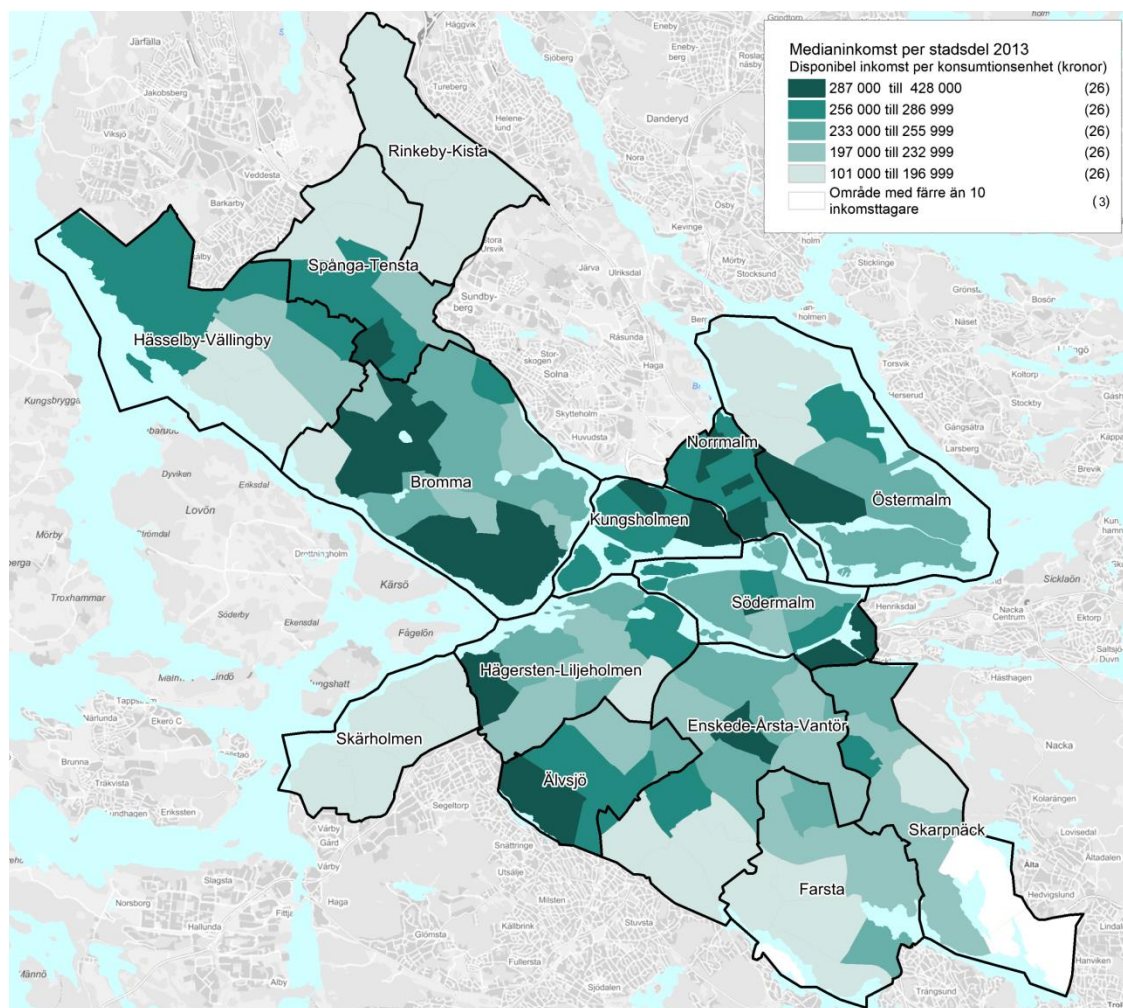

Ett alternativt sätt att presentera inkomsterna i staden är att använda sig av disponibel inkomst per konsumtionsenhet. I Karta 2 på nästa sida presenteras familjernas disponibla *medianinkomst*, när hänsyn är tagen till hushållsstorlek (konsumtionsenhet), i Stockholms stadsdelar. Måttet har jämförts med disponibel *medelinkomst* per konsumtionsenhet för att se om extremvärden inte får samma påverkan på resultatet. Detta blir extra viktigt då man studerar mindre geografiska områden där enskilda individers inkomster kan få stort genomslag. Förekomsten av extremvärden är också vanligare när man studerar disponibel inkomst jämfört med sammanräknad inkomst, då även inkomst från kapital inkluderas.

Läsaren bör dock uppmärksammas på att inkomstklasserna för de båda kartorna inte är identiska. Det beror på att de två olika måtten i kartorna täcker in olika inkomstspann. Båda kartorna har dock en indelning med fem inkomstklasser med 26 stadsdelar i varje inkomstklass. Det möjliggör jämförelse av inkomstspridningen i staden mellan kartorna.

Ungefär motsvarande mönster som gällande medelinkomst (sammanräknad förvärvsinkomst) per stadsdel går att utläsa för den disponibla medianinkomsten per konsumtionsenhet för stadens stadsdelar. Stadsdelar med de högsta medianinkomsterna återfinns i stor utsträckning i Norrmalm, Östermalm och Kungsholmen samt i villaområdena i Bromma och Älvsjö. De stadsdelar med de lägsta medianinkomsterna återfinns, med undantag från området kring universitetet i Östermalm, längre ut från Inre staden.

Karta 2: Familjernas disponibla medianinkomst 2013, med hänsyn tagen till hushållsstorlek (konsumtionsenhet)

APPENDIX 1 – KÄLLOR OCH DEFINITIONER

KÄLLOR

Grundmaterialet kommer från SCB. Uppgifterna om inkomster och avdrag till delen som handlar om familjeinkomster hämtas från de taxeringsuppgifter som SCB får via Skatteverket för personer som deklarerat eller sköntaxerats. I de fall det finns kontrolluppgifter för personer som inte deklarerat hämtas uppgifter om inkomster därifrån.

Uppgifter om samtliga skattepliktiga sociala ersättningar, till exempel arbetslöshetsersättning och sjukpenning, finns registrerade via kontrolluppgift oavsett om man deklarerat eller inte.

Från kommunerna samlas uppgifter in om socialbidrag och bostadsbidrag.

Ur SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) hämtas uppgifter om ålder, kön, civilstånd, nationalitet, antal barn samt kyrkobokförd adress den 31 december inkomståret.

Från Pensionsmyndigheten hämtas uppgifter om förmåner i det allmänna pensionssystemet. Uppgifter om statskommunalt bostadsbidrag och kommunalt bostadstillägg för pensionärer, uppgift om sjukpenning, föräldrapenning, bidragsförskott med mera kommer från Försäkringskassan.

Från Statens tjänstepensionsverk (SPV) respektive Kommunernas pensionsanstalt (KPA) hämtas uppgifter om statlig respektive kommunal tjänstepension. Uppgifter om övriga tjänstepensioner kommer från Skatteverket. Från Centrala studiestödsnämnden (CSN) hämtas uppgift om återbetalningspliktiga studiemedel, studiebidrag med mera.

BEGREPP OCH DEFINITIONER

Underlagsmaterialet när det gäller inkomster efter sektorer och näringsgrenar avser arbetsinkomst, vilket i detta sammanhang är mer intressant än det annars vanligare begreppet sammanräknad förvärvsinkomst.

Arbetsinkomst: summan av löneinkomst, inkomst av näringsverksamhet, ersättning i samband med sjukdom, föräldrapenning samt dag ersättning vid repetitionsutbildning och civilförsvar.

Sammanräknad förvärvsinkomst: summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. Kapitalinkomster ingår alltså inte. Detta inkomstbegrepp gäller till exempel vid redovisning av befolkningens inkomster fördelade efter ålder och civilstånd samt för delområden i staden. Sammanräknad förvärvsinkomst är ett begrepp som uppkom i samband med skattereformens genomförande år 1991.

Gini-koefficient: Måttet används för att mäta inkomstfördelningen över hela inkomstskalan. Gini-koefficienten kan anta ett värde mellan noll och ett. Ett högt innebär stor ojämlikhet och ett lågt mindre ojämlikhet. Om alla har exakt samma inkomst så kommer Gini-koefficienten bli 0. Om det är en person i hela befolkningen som besitter all inkomst så kommer Gini-koefficienten bli 1.

Näringsgren: redovisas enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 2007).

Förvärvsarbetande: Personer som haft en arbetsinkomst som överstiger prisbasbeloppet för år 2013, 44 500 kr. År 2012 var värdet på prisbasbeloppet 44 000 kr, vilket innebär att prisbasbeloppet stigit med 500 kr mellan de två åren.

Näringsidkare: Förvärvsarbetande personer vars inkomst av aktiv näringsverksamhet är större än eller lika med arbetsinkomsten av tjänst.

Anställda: Förvärvsarbetande personer som har haft en arbetsinkomst av tjänst som är större än inkomsten av aktiv näringsverksamhet.

Den statliga sektorn: Statlig förvaltning.

Den kommunala sektorn: Primärkommunal undersektor och landstingskommunal undersektor.

Företagssektorn: Icke-finansiella företag, finansiella företag och personliga företag.

Hushållssektorn: Hushåll, ideella föreningar, stiftelser med mera och registrerade trossamfund.

Utlandssektorn: Enheter som kontrolleras av annan stat, av utländsk fysisk eller juridisk person eller av internationell organisation. Här ingår även enheter som ingår i en koncern i vilket koncernmoderbolaget är utlandskontrollerat.

Då det gäller **familjebegrepp i inkomststatistiken** utgörs **gifta/sammanboende familjer** av gifta par som bor tillsammans, med eller utan barn. Dessutom ingår ogifta sammanboende som har eller har haft gemensamma barn. **Ensamstående män och kvinnor** utgörs av alla ej sammanboende, med eller utan barn, samt ogifta sammanboende utan gemensamma barn. Det finns alltså ingen uppgift om samboförhållanden i den totalräknade inkomststatistiken. Hemmaboende barn över 18 år ingår i sitt bostadshushåll. På riksnivå finns dock inkomstuppgifter för samtliga sammanboende i SCB:s Inkomstfördelningsundersökning (HEK).

I **inkomst av tjänst** ingår lön från arbetsgivare, ersättning vid frånvaro från arbetet på grund av sjukdom eller föräldraledighet, arbetslöshetsersättning samt ytterligare ett antal ersättningar. Dessutom ingår skattepliktiga naturaförmåner som till exempel traktamenten och bilförmån. I inkomstslaget inkomst av tjänst ingår även pension och livränta. Pension är här att betrakta som "sparad" tjänsteinkomst som arbetats ihop tidigare i livet. Inkomst av yrkesmässigt bedriven förvärvsverksamhet anses som **inkomst av näringsverksamhet** om inkomsten inte räknas in under inkomstslagen tjänst eller kapital. De flesta intäkter och kostnader som har direkt samband med verksamheten är skattepliktiga respektive avdragsgilla. En näringsverksamhet är aktiv om man arbetat minst 600 timmar om året i verksamheten. Om man ej varit aktiv mer än 600 timmar i verksamheten är det fråga om passiv näringsverksamhet. Exempel på inkomster som ofta hänförs som passiv näringsverksamhet är inkomst av hyresfastighet och arrende.

Disponibel inkomst är den summa som återstår för konsumtion och sparande sedan man från summa förvärvs- och kapitalinkomst dragit ifrån slutliga skatter och lagt till skattefria ersättningar och bidrag (till exempel ekonomiskt bistånd, bostadsbidrag, barnbidrag). Disponibel inkomst är det inkomstbegrepp i den totalräknade inkomststatistiken som bäst speglar köpkraften och levnadsstandarden för olika grupper i samhället. Den disponibla inkomsten redovisas på familjenivå vilket innebär en del problem vid jämförelse av medelvärden. Ensamstående har därmed normalt en lägre disponibel inkomst än gifta/sammanboende.

Vid regionala jämförelser eller jämförelser över tiden är det därför bäst att koncentrera studien på en eller ett par vanliga familjetyper och ej använda medelvärdet för summan av familjerna. Vid jämförelser av olika familjetyper hänvisar SCB till Inkomstfördelningsundersökningen, HEK i vilken finns ett inkomstbegrepp som kallas disponibel inkomst per konsumtionsenhet. Med detta inkomstbegrepp kan rättvisande jämförelser mellan olika familjetyper göras eftersom varje familj erhåller en konsumtionsvikt som är relaterad till familjens sammansättning.

Den disponibla inkomsten räknas fram genom att man från summa förvärvs- och kapitalinkomst drar ifrån (-) och lägger till (+) följande delkomponenter:

Slutlig skatt och sjömansskatt	(-)
Bostadsbidrag till barnfamiljer	(+)
Bostadsbidrag till ungdomar	(+)
Barnbidrag	(+)
Kommunalt bostadstillägg/Särskilt kommunalt bostadstillägg	(+)
Skattefri del av livränta/barnpension	(+)
Sjukpenning (skattefri)/frivillig pension (skattefri)/särskilt pensionstillägg	(+)
Handikappersättning	(+)
Bidragsförskott, erhållet belopp	(+)
Skattefritt studiestöd (lån o bidrag)	(+)
Dagersättning och utryckningsbidrag för värnpliktiga	(+)
Ekonomiskt bistånd	(+)
Återbetalt belopp av studiemedel	(-)
Underhållsbidrag, givet belopp	(-)

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet: För att göra jämförelser av disponibel inkomst mellan olika typer av hushåll används ett viktsystem, som antingen kallas för köpkraftsenheter eller konsumtionsenheter, där inkomsten relateras till hushållets sammansättning. Den disponibla inkomsten divideras med den vikt som gäller för hushållet. Skalan fastställs av SCB och bygger bl.a. på budgetberäkningar utförda av Konsumentverket och underlag för bedömning av en baskonsumtion som kan beräknas för olika hushållstyper.

- Vikterna är följande (se även beskrivning av hushåll nedan):
- Ensamboende 1,0
- Sammanboende par 1,51
- Ytterligare vuxen 0,6
- Första barnet 0–19 år 0,52
- Andra och påföljande barn 0–19 år 0,42

Fördelen med att använda konsumtionsenheter är att det blir lättare att jämföra olika områden med olika hushållsstorlekar, exempelvis ett område som i huvudsak består av små lägenheter och ett annat område som i huvudsak omfattar större lägenheter.